

HODOWLA. Szynszyla mała

Kąpiele pyłowe i wypoczynkowa półeczka

Szynszyla mała (*Chinchilla lanigera*) to endemiczny gatunek gryzonia z rodziny szynszylowatych o pięknym futrze, które na przestrzeni ostatnich 200 lat było głównym powodem masowych polowań na te zwierzęta.

Dzika, rabunkowa gospodarka łowiecka doprowadziła do wybicia niemal całej populacji szynszyli na wolności. *Chinchilla langiera* żyje dziś niemal wyłącznie na terenie Parku Narodowego Szynszyli (hiszp. Reserva Nacional Las Chinchillas) – rezerwatu położonego w okolicy miasta Illapel w chilijskiej prowincji Choapa oraz w 42 koloniach rozsianych w jego okolicy. Szynszyla mała jest zaliczana do gatunków krytycznie zagrożonych na wolności. Indianie od wieków wykorzystywali skórki szynszyli do wykonania wierzchnich okryć. Z czasem ubiory wykonane z futer szynszyli stały się oznaką luksusu. Na zwierzęta o pięknym futrze zwrócili także uwagę Europejczycy. Pierwsza pisemna wzmianka na temat szynszyli pojawiła się w Sewilli w 1590 roku.

Masowo po wojnie

Początkiem nowoczesnej hodowli szynszyli stała się działalność Ame-

rykanina Mathiasa F. Chapmana, który w 1918 roku z wielkim trudem zestawiał stadko hodowlane tych zwierząt i przewiózł je do Inglewood w Kalifornii. Masowego charakteru nabrała jednak hodowla szynszyli dopiero po II Wojnie Światowej. Okres 1945-1954 charakteryzuje się gwałtownym rozwojem hodowli szynszyli, jednak nie zwracano wtedy uwagi na jakość futra. Dopiero w 1954 roku nastąpiła ostra selekcja, a następnie odbudowa stada podstawowego. Kolebką hodowli szynszyli w Europie były kraje skandynawskie, głównie Dania. Stąd też pochodzą najlepsze skóry szynszylowe.

Morfologia

Szynszyla mała ma wielkość niedużego królika. Okazy żyjące na wolności są wyraźnie mniejsze od tych znanych z warunków hodowlanych. U szynszyli zaznacza się dymorfizm płciowy w rozmiarach ciała zwierząt – samice są nieznacznie większe od samców.

Czaszka szynszyli małej jest szeroka. Uszy są duże (45-48 mm), owalne, pokryte krótką, rzadką sierścią. Przednie łapy są mocno zredukowane i wyposażone w 5 palców. Mocne łapy tylne, na końcu porośnięte sztywną szczeciniastą sierścią, są zakończone trzema głównymi palcami. Czwarty, boczny, jest słabo rozwinięty. Pazury szynszyli są krótkie. Ruchy szynszyli przypominają trochę kicanie królika. Zwierzęta te potrafią jednak skakać na wysokość metra, a także przeskakiwać odległości znacznie przekraczające długość ich ciała. Mają po dwa siekacze w górnej i dolnej szczęce. Zęby trzonowe są bez korzeni. Zarówno siekacze, jak i zęby trzonowe rosną przez całe życie zwierzęcia. Ciężar dorosłego osobnika waha się od 400 do 800 g, przy długości tułowia 19-33 cm i długości ogona 10,5-17,0 cm. Samice są nieznacznie cięższe od samców.

Dwadzieścia tysięcy włosów na centymetr

Umaszczenie szynszyli małej jest na bokach szaroszrebrzyste, a na grzbiecie nieco ciemniejsze, z odcieniem niebieskawym. Brzuch i łapki są białe lub jasne z szaroszrebrzystym odcieniem. Poszczególne włosy są ubarwione strefowo – u nasady są one niebieskawe lub ołowianoszare, w środkowej części mają białą pręgę, a wierzchołek ciemnoszary lub popielaty. Okrywa włosowa jest bardzo gęsta. Na 1 cm² skóry w okolicy grzbietowej tułowia i na bokach ciała szynszyli przypada po ok. 20 000 włosów. Futerko jest piękne i delikatne, jednak mało trwałe, gdyż włos łatwo spiliśnia się, a skóra jest cienka i słaba.

Pomieszczenia dla szynszyli

W Polsce szynszyle hodujemy wyłącznie w chowie klatkowym, w budynkach zamkniętych. Pomieszcze-

nia używane do tego celu powinny być dobrze izolowane drewniane lub murowane, widne, dobrze wentylowane bez przeciągów, o wilgotności w granicach 50-70% i temperaturze 8- 18 °C. W zimie temperatura nie może być niższa niż 5 °C, a w lecie nie wyższa niż 20 °C.

Przy piętrowym ustawieniu klatek, hodowla szynszyli nie wymaga dużo miejsca. Na małą hodowlę można przeznaczyć niezajęte pokoje lub wolne poddasze. Duże hodowle prowadzimy w specjalnie wybudowanych pawilonach. Zwierzęta te możemy hodować w klatkach metalowych lub drewnianych, bez ściółki, o ile podłoga w klatce jest siatkowa o wymiarach oczek 19x19 mm, grubość drutu 1,41 mm.

On jeden, one cztery

Optymalny rozmiar klatki to 88-94 cm długości, 50 cm szerokości, 40 cm wysokości. W klatce tej wydzielone są dwa boksy na dwie samice oraz pół korytarza dla samca. Dwie takie klatki łączy się w całość, ponieważ rodzina szynszyli składa się z jednego samca i czterech samic. Pod podłogą montuje się szufladę na odchody. Każda klatka jest wyposażona w zbiornik do zadawania mieszanki treściwej, drabinkę na siano i rurkowe poidło. Przy poligamicznym systemie chowu, zespoły klatek łączy się z korytarzem wybiegowym dla samca. Samicom zakłada się sztywne kołnierzyki. Kryzy na szyję uniemożliwiają im przechodzenie z własnej klatki na korytarz lub do sąsiadek. Korytarz powinien znajdować się z przodu, ponieważ wtedy łatwiej obserwować samca, niż wtedy gdy korytarz znajduje się z tyłu.

Kąpiel trzy razy tygodniu

Ważnym elementem wyposażenia klatki dla szynszyli jest wanienka do kąpieli pyłowych. Co najmniej trzy razy w tygodniu szynszyle muszą korzystać z kąpieli pyłowej, która wpływa korzystnie na jakość futra. Niezbędna jest także półeczka wycieczkowa zawieszona na ścianie klatki. Hodowca powi-

Masa ciała		
	masa	przedział
samce na wolności	(średnia) 412 g	369–493 g
samice na wolności	(średnia) 422 g	379–450 g
samce w hodowli	do 600 g	
samice w hodowli	do 800 g	

nien dysponować specjalną przenośną klatką walizkową o wymiarach 25 x 15 x 15 cm, służącą do chwytania zwierząt, w celu przenoszenia ich na większe odległości.

Dwa-trzy mioty rocznie

Do stada reprodukcyjnego wstawiamy nowe sztuki w wieku – 6 miesięcy w przypadku samic i 12 miesięcy w przypadku samców. Samica do rozrodu może być użytkowana około 8 lat, a samiec przez 4-5 lat. Ruja u szynszyli występuje kilka razy w ciągu roku. Długość cyklu płciowego waha się u dojrzałych samic od 30-45 dni. Sama faza rui trwa 2-4 dni. Największe nasilenie popędu płciowego przypada na okres od listopada do czerwca, zwłaszcza w styczniu i w lutym. Cięża u szynszyli trwa od 105 do 112 dni. W ciągu roku można uzyskać 2-3 mioty. Samica może być ponownie skutecznie pokryta już w 24 godziny po porodzie.

Na tacy z wiórkami

Szynszyla daje w miocie 3-4 młode i średnio odchowuje 1,8 sztuki w miocie (duża śmiertelność noworodków). Młode rodzą się dobrze rozwinięte, zupełnie owłosione, z otwartymi oczami. Ciężar noworodka waha się w granicach od 30-70 g. Stwierdzono przypadki śmierci pozornej noworodków trzymanyh w zbyt chłodnym pomieszczeniu. Można je ożywić, wkładając do ciepłej wody. Przez 56 dni przebywają razem z matką na tacy z wiórkami. Po tym okresie oddziela się młode od matki. Dojrzałość futrzarska występuje po 8 miesiącach. Przy wyjmowaniu z klatki łapie się szynszylę za ogon. Nieumiejętny chwyt po-

woduje wyrwanie sierści. Powstają wtedy puste miejsca na skórze, co podnosi koszt chowu. Taką sztukę należy przetrzymać bowiem przez trzy miesiące, aby sierść odrosła.

Ubój szynszyli

Zwierzęta należy ubijać humanitarnie, nie powodując ich cierpienia. Masowo stosowanym i jedynym dopuszczonym prawem sposobem jest ubój prądem elektrycznym o napięciu 110 V.

Jeden koniec zacisku przyczepiamy do ogona, a drugi do ucha. Po włączeniu prądu zwierzę traci świadomość w ułamku sekundy. Po kilku sekundach jest już martwe. Skóry zdejmujemy systemem płaskim, rozcinając je wzdłuż środkowej linii brzucha, a po uczesaniu i oczyszczeniu suszymy rozciągnięte na desce. Do deski mocujemy szpilkami.

Karmienie

Pasza szynszyli powinna składać się w 15-20% z białka, 3-8% z tłuszczu i 50-55% z węglowodanów. Do tego dochodzą składniki mineralne, witaminy oraz inne substancje pobudzające i regulujące przemianę materii oraz balast. Potrzeby paszowe szynszyli zaspokajamy stosując granulowane mieszanki przemysłowe oraz siano.

Dobowe zapotrzebowanie:

- siano – 70-80 g,
- pasza treściwa – 20 g (łyżka stołowa),
- woda – 20 ml,
- pasze soczyste – do 10 g.

Pasze soczyste mają tu raczej charakter dietetyczny. Można także podawać ziarna zbóż. Do klatki wkładamy także kostkę drewna do ścierania zębów.

Jan Burbliś DODR we Wrocławiu